

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ในกระแสโลกยุคสังคมข่าวสาร (Information Society) ข่าวสารได้กลายเป็นพลังอำนาจสำคัญที่มีอิทธิพลทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ความต้องการข่าวสารจึงเพิ่มขึ้นตามการพัฒนาก้าวหน้าของประเทศและสังคมโลก จนมีคำกล่าวที่ว่าผู้ใดมีข่าวสาร ผู้นั้นมีอำนาจ แต่ข่าวสารที่เกิดขึ้นมากมายทั่วทุกมุมโลก ล้วนมีความสลับซับซ้อนจนประสบการณ์โดยตรง (direct experience) ของคนในสังคมไม่สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันได้เพียงพอ ดังนั้นประสบการณ์ที่ผ่านตัวกลาง (mediated experience) อย่างสื่อมวลชนจึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมของเรา (บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, 2537:122)

บรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย โทรทัศน์เป็นสื่อที่ทรงพลังสามารถเข้าถึงชุมชนหมู่มาทั้งใกล้ไกลได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จนกลายเป็นสิ่งที่คนขาดไม่ได้สำหรับชีวิตประจำวันในปัจจุบัน แทบทุกหลังคาเรือนได้รับความบันเทิงที่โทรทัศน์สร้างสรรค์ให้ แต่ขณะเดียวกันสังคมก็พึ่งพาสื่อนี้ในด้านข่าวสารความรู้ด้วย จากคุณลักษณะที่ข้ามมิติของการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ได้เปรียบสื่ออื่นในด้านการเปิดรับ ประกอบกับมีทั้งภาพ เสียงและตัวอักษร ถ่ายทอดรายละเอียดของเหตุการณ์และยืนยันสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือผ่านภาพเคลื่อนไหวบนหน้าจอที่สามารถนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆจากใกล้ไกลทั่วทุกมุมโลกได้รวดเร็ว หรืออาจจะพร้อมๆกันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โทรทัศน์จึงสามารถดึงดูดความสนใจให้สาธารณชนติดตามแทบทุกเหตุการณ์ที่ถูกนำเสนอ ทำให้น้อยคนนักที่ปฏิเสธว่าทศวรรษที่ผ่านมาและต่อไปในศตวรรษหน้า หมู่บ้านโลก (Global Village) ต้องให้ความสำคัญและพึ่งพาการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ จึงไม่น่าแปลกใจที่คนเกือบครึ่งโลกล้วนหลับตานอนได้เมื่อได้ปิดเครื่องรับโทรทัศน์ในยามค่ำคืนแล้วเท่านั้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2541:223)

ในยุคเริ่มต้นของสถานีโทรทัศน์ไทย สรรพสิริ วิริยศิริ ผู้มีส่วนก่อตั้งและเป็นผู้บริหารสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของไทย กล่าวถึงความสำคัญของโทรทัศน์ไว้ว่า โทรทัศน์เข้ามาตอบสนองในเรื่องหุนทิพย์ ตาทิพย์ ... ตาทิพย์ซึ่งโทรทัศน์หยิบยื่นให้แก่ชาวไทย ก็ได้ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดเบื้องยุคลบาทยิ่ง

ขึ้นด้วยการที่มหาชนทั้งหลายในแผ่นดินได้มีโอกาสประทับใจในรูปโฉมพระวรกายอันสง่างาม และพระพักตร์อันเปี่ยมด้วยพระเมตตาของล้นเกล้าฯเจ้าแผ่นดินของเรา...(สรรพสิทธิ์ วิริยศิริ,2537:99 -100)

รายการข่าว (News) นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำเสนอรายการโทรทัศน์ เนื่องจากรายการข่าวถูกบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของรายการโทรทัศน์นับตั้งแต่เริ่มมีการทดลองแพร่ภาพในยุคแรก จนมีผู้กล่าวว่า ข่าวเป็นหัวใจของนักสื่อสารมวลชน ที่ต้องทำหน้าที่ให้ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงตามลำดับ (สรรพสิทธิ์ วิริยศิริ,สัมภาษณ์ 15 มกราคม 2543) แต่ข่าวโทรทัศน์ในยุคต้นๆได้รับความสนใจน้อย เนื่องจากปริมาณข่าวยังมีไม่มากและส่วนใหญ่เป็นข่าวในประเทศ ซึ่งคุณภาพของเนื้อหาข่าวคุณภาพด้านการผลิตและรูปแบบในการนำเสนอยังไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ชม

ต่อมาเมื่อประชาชนทั่วประเทศโดยเฉพาะชนบทหันมาพึ่งพาข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์มากขึ้น เห็นได้จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่แสดงตัวเลขจำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ซึ่งขยายตัวต่อเนื่องจาก 1,365,800 เครื่องในปี 2522 เป็น 7,997,484 เครื่องในปี 2534 ประกอบกับระหว่างปี 2528-2530 บริษัทแปซิฟิคอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่นจำกัดภายใต้การนำของดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ร่วมกับสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข่าวครั้งใหญ่ โดยนำวิธีการรายงานข่าวจากต่างประเทศมาใช้ ปรับปรุงวิธีอ่านข่าวของผู้ประกาศข่าวลดความเป็นพิธีการในการนำเสนอ เพิ่มการรายงานข่าวนอกสถานที่ รวมทั้งเสนอข่าวกระชับรวดเร็วมากขึ้น จนประสบความสำเร็จทั้งจำนวนผู้ชมและมีรายได้จากค่าโฆษณาเพิ่มขึ้น จนสร้างความตื่นตัวให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องหันมาปรับปรุงแบบวิธีการนำเสนอและเพิ่มเวลาออกอากาศ เพื่อช่วงชิงผู้ชมอันนำมาซึ่งรายได้มหาศาลจากค่าเช่าเวลาโฆษณาในรายการข่าวที่เพิ่มสูงขึ้นทุกๆปี หนังสือ The Advertising Book 1997-1998 (อ้างถึงในอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์,2537:286) ได้แสดงอัตราค่าโฆษณารายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในปี 2539 ว่าอัตราค่าโฆษณาอยู่ที่ 125,000 บาท/นาที และเพิ่มเป็น 150,000 บาท/นาทีในปี 2540 ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ารายการข่าวมีความสำคัญทั้งแก่ผู้รับสารและสถานีโทรทัศน์มากขึ้น

ในทางทฤษฎีแม้ดูเหมือนสื่อโทรทัศน์น่าจะทำหน้าที่ในฐานะผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ดี เนื่องจากมีความพยายามปรับปรุงรายการข่าวเป็นระยะๆตลอดมา แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าการปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงที่ผ่านมาทั้งหมด ล้วนเป็นการปรับปรุงในแง่ปริมาณที่วนเวียนอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านรูปแบบ วิธีการและปริมาณข่าวที่นำเสนอ ขณะที่คุณภาพ ความเข้มข้นของเนื้อหา นั้นยังถูกละเลย

พีระ จิระโสภณ (2538:3) ได้กล่าวถึงความด้อยคุณภาพของข่าวว่า ข่าวการเมืองเต็มไปด้วยการรายงานข่าวตามกระแสเหตุการณ์รายวัน (Routine Reporting) ที่ฉาบฉวย มากเฉพาะในด้านปริมาณ แต่ไม่ได้แก่นสารลึกซึ้งเพียงพอต่อการวินิจฉัยและทำความเข้าใจของผู้ชม เนื่องจากแหล่งข่าวที่ใช้มักซ้ำซากจำเจจำกัดอยู่ในกลุ่มนักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง ซึ่งทำให้สามารถควบคุมและเลือกสรรหรือบิดเบือนจากความเป็นจริงได้ และในส่วนของหลักการทำข่าวของโทรทัศน์ทุกช่อง บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2533:414) วิจัยพบว่า ผู้สื่อข่าวมักยึดถือข่าวแจก การให้สัมภาษณ์เป็นช่องทางหลักของข่าวสารที่นำมาเสนอในแต่ละวัน และการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นที่มาของข่าวส่วนใหญ่ได้สะท้อนให้เห็นว่าสื่อมวลชนได้ก้าวจากการหาข่าว สู่การสร้างข่าวจนสร้างความสับสนให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนผู้รับสาร ทำให้การรายงานข่าวเสมือนการเล่นปิงปองนั่นคือการนำคำพูดสั้นๆ ของคนนั้นไปถามคนนั้นว่ารู้ลึกอย่างไร ยังผลให้ข่าวตื่นเงินและซ้ำซากจนน่ากลัว

สำหรับข่าวอาชญากรรมส่วนใหญ่มักมุ่งนำเสนอแต่ภาพความรุนแรง ภาพที่สะท้อนความรู้สึกอันโง้งแฉ้งโดยไม่จำเป็น อาทิ การเสนอสภาพศพผู้เสียชีวิต การใช้ถ้อยคำที่รุนแรงเรียกผู้ต้องสงสัยเสมือนเป็นผู้กระทำผิดทั้งที่ยังไม่มีการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในคดีข่มขืน ที่สุภาพร โพรธีแก้ว (2541:150) เห็นว่าการเสนอข่าวของสื่อมวลชนทำให้ผู้เสียหายเปรียบเสมือนถูกทำร้ายซ้ำอีกครั้งจากการนำเสนอทั้งข่าวและภาพอย่างละเอียดโดยมิได้คำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ทั้งๆ ที่การเลือกนำเสนอข่าวนั้นควรเน้นการรายงานที่สะท้อนให้เห็นภาพรวมและรากเหง้าของปัญหา มากกว่าการถ่ายทอดรายละเอียดของเหตุการณ์ ซึ่งทั้งหมดแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของจริยธรรมและจิตสำนึกด้านความยุติธรรมในการทำหน้าที่ซึ่งมีผลต่อคุณภาพข่าวได้อย่างชัดเจน

ส่วนข่าวประเภทอื่นเช่น ข่าวด้านกีฬาแม้จะมีสีสันในการนำเสนอเพิ่มขึ้น แต่แทบทุกสถานีก็มักเน้นรายงานความเคลื่อนไหวของกีฬาในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ข่าวด้านเศรษฐกิจการพัฒนา ข่าวเยาวชน ไม่ได้ได้รับความสนใจจากสื่อเท่าที่ควร โดยข่าวดังกล่าวจะได้รับการนำเสนอก็ต่อเมื่อเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญโดดเด่นมาก หรือมีประเด็นความขัดแย้งหรือความรุนแรงเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การศึกษาการเสนอข่าวการคัดค้านเขื่อนน้ำ

โจน ของอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (อ้างถึงใน วิลาสินี พิพิธกุล ,2541:123) พบว่าประเด็นที่สื่อมวลชนนิยม นำเสนอได้ถูกผลักดันจากเรื่องความเดือดร้อนของประชาชนและการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ ไปสู่ ประเด็นความขัดแย้งระหว่างนักรบเมืองที่คัดค้านและสนับสนุนเขื่อน โดยมีภาพความเคลื่อนไหว ของมือประชาชนมาช่วยเรียกความสนใจมากขึ้น ยิ่งกว่านั้นการถูกบังคับด้วยนโยบายข่าวมีไว้เพื่อ ขายของสื่อมวลชนได้ทำให้เหตุการณ์ที่ปรากฏในข่าวต้องถูกทำให้ดูว่ามีความคืบหน้าเสมอ ทั้งๆที่ใน ความจริงแล้วเหตุการณ์อาจไม่ได้ขยายความรุนแรงไปถึงขั้นนั้น

ปัญหาความด้อยคุณภาพของข่าวโทรทัศน์นี้ได้ทวีความรุนแรงและปรากฏให้เห็นชัดจากวิกฤติ เดือนพฤษภาคม 2535 ที่สื่อโทรทัศน์ได้เพิกเฉยต่อการทำหน้าที่สื่อกลางในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ถูก ต้องเป็นกลางแก่ประชาชน แต่กลับปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนของรัฐมุ่งนำเสนอเฉพาะข่าวของ รัฐบาล ตลอดจนใช้เทคนิคการตัดต่อตกแต่งภาพและเสียงจากการอภิปรายทั้งในและนอกรัฐสภา ปิด เบือนและปกปิดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนความชอบธรรมฝ่ายรัฐบาลส่งผลให้ประชาชนสับสน จากความไม่รู้และความขัดแย้งของข่าวสารที่ออกมา ประชาชนต้องแสวงหาข่าวสารจากสื่ออื่นๆ และ เข้าร่วมเหตุการณ์เพื่อทราบข้อเท็จจริงด้วยตนเองจนเกิดความวุ่นวายและเหตุการณ์นองเลือดตามมา ซึ่งสุชาติา เพ็ชรแก้ว (2536) ได้ศึกษาลักษณะเนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ในช่วงนั้นมีลักษณะเบี่ยงเบน จากความเป็นจริงโดยอาศัยกลวิธีดังนี้

-การบิดเบือนข่าวสาร ไม่นำเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เช่นช่วงบ่ายของวันที่10พฤษภาคมผู้ ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยได้ย้ายเวทีหลบไปอยู่บนทางเท้าตลอดแนวตั้งแต่ช่วงสะพานผ่านฟ้าลี ลาสไปจนถึงสี่แยกคอกวัว แต่ทีวียังออกข่าวว่าผู้ชุมนุมกีดขวางการจราจร

-การปิดกั้นไม่นำเสนอเนื้อหา ไม่นำเสนอข่าวการชุมนุมของผู้ประท้วง แต่เปิดโอกาสแก่ข่าวที่ สร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลเสมอ

-การให้ความสำคัญกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งมากกว่า โดยจัดเรียงลำดับข่าวกิจกรรมของ ทหารและรัฐบาลไว้ในลำดับต้นๆ และให้โอกาสการนำเสนอเนื้อหาข่าวของต้นสังกัดของสถานีมาก กว่าเนื้อหาอื่น

-การเลือกเสนอเนื้อหาเพียงบางส่วนโดยเลือกนำเสนอเฉพาะเนื้อหาที่สร้างความชอบธรรมให้ แก่รัฐบาลและต้นสังกัด และตัดเนื้อหาที่อาจกระทบกระเทือนต่อภาพพจน์ที่ดีของกลุ่มผลประโยชน์ทั้ง สอง เช่น ในการถ่ายทอดสดการแถลงข่าวของพลเอกสุจินดา คราประยูรเรียกเสียงโห่ฮาจากที่ชุมนุม แต่เมื่อมีการนำภาพกลับมาเสนอใหม่ก็มีการดูเสียงโห่ฮาออกไป

ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าว ประชาชน นักวิชาการตลอดจนสื่อมวลชนทุกแขนงได้เรียกร้องให้ การดำเนินงานของสื่อโทรทัศน์ปลอดจากการควบคุมและแทรกแซงของฝ่ายการเมือง ตลอดจนให้รัฐ ประกันสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนและการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของโทรทัศน์ ซึ่งได้ รับการตอบสนองโดยการเปิดประมูลสถานีโทรทัศน์ในระบบ UHF นำไปสู่การตั้งสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ที่มีนโยบายมุ่งนำเสนอรายการข่าวและรายการสาระความรู้เป็นหลัก โดยมีสัดส่วนไม่ต่ำกว่า 70% ของเวลาออกอากาศทั้งหมด และในส่วนของสถานีโทรทัศน์หลายแห่งโดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ไทยทีวี สีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ที่ดำเนินงานโดยเอกชนก็ได้เร่งแก้ไขภาพลักษณ์รายการ ข่าว ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มช่วงเวลาออกอากาศ ริเริ่มรูปแบบการนำเสนอข่าวใหม่ๆ เสนอการรายงานข่าวแบบวิเคราะห์เจาะลึกมากขึ้น (Investigative Reporting)

อย่างไรก็ตามการพยายามปรับปรุงคุณภาพข่าวโดยมุ่งแข่งขันความเร็วและการเสนอข่าว ขึ้นนั้นเป็นสถานีแรกเป็นสำคัญ จนบางครั้งละเลยการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนเผยแพร่ ทำให้ความพยายามที่จะปรับปรุงคุณภาพเพื่อเรียกศรัทธา ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอข่าวโทรทัศน์ จากประชาชนกลายเป็นเพียงการปรับปรุงเชิงปริมาณที่เกิดขึ้นชั่วคราวเท่านั้น เห็นได้ชัดจากบท ความเรื่อง “เสรีภาพสื่อมวลชนในภาวะวิกฤติ” ของรุ่งมณี เมฆโสภณ (2541 :66) กล่าวถึง การเสนอ ข่าวเศรษฐกิจในช่วงก่อนเกิดวิกฤติว่า ได้สะท้อนให้เห็นความด้อยคุณภาพของข่าวสารที่มีปริมาณมาก มายในช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟู แต่ไร้ซึ่งความเที่ยงตรง ชัดเจน ความสมบูรณ์รอบด้าน ขาดการวิเคราะห์ เจาะลึก สื่อในยุคฟองสบู่ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดกลายเป็นประชาสัมพันธ์ของเศรษฐกิจในยุคนั้น มากกว่าที่จะทำหน้าที่สื่อสารมวลชนที่สะท้อนปัญหาต่างๆอย่างเข้าใจ และเตือนภัยที่จะมาเยือนได้ อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ นอกจากนี้ปัญหาความไม่เท่าเทียม ขาดความหลากหลายในการเสนอข่าว ได้ขยายวงกว้างมากขึ้น อาทิการรายงานข่าวการชุมนุมที่เขื่อนปากมูล ที่แทบไม่ได้รับความสนใจจาก สื่อโทรทัศน์เลย และเมื่อมีการนำเสนอก็มักเป็นข่าวจากฝ่ายรัฐบาลมากกว่าผู้ชุมนุม ส่วนข่าวอื่นๆ ไม่ ว่าจะเป็นข่าวการเมือง อาชญากรรม สังคมก็ยังมีเนื้อหาและวิธีการนำเสนอในรูปแบบเดิมที่อยู่ภายใต้ อิทธิพลของรัฐ เน้นความขัดแย้ง รุนแรง เร้าอารมณ์ด้วยถ้อยคำและภาพ ขาดความหลากหลายในด้าน แหล่งข้อมูลและแง่มุมในการนำเสนอ

ตลอดระยะเวลา 40 ปี ที่สถานีโทรทัศน์แห่งแรกของไทยได้เริ่มดำเนินการ ยอมรับกันว่าข่าว โทรทัศน์ได้รับการตอบรับ ติดตามจากประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการร่วม

พัฒนาสังคมผ่านการนำเสนอข่าวสารให้ความรู้แก่ประชาชน และถึงแม้ว่าข่าวโทรทัศน์จะถูกวิพากษ์วิจารณ์จากฝ่ายนักวิชาการและนักสื่อสารมวลชนถึงความด้อยคุณภาพของข่าวไว้มากมาย แต่การวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นการประเมินแบบอัตวิสัย (Subjective) ที่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวหรืออ้างอิงตามทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเป็นแนวทางในการประเมิน โดยยังไม่มีการวิจัยอย่างชัดเจนว่าข่าวโทรทัศน์ด้อยคุณภาพตามที่ได้ถูกกล่าวหาจริงหรือไม่ ประกอบกับทัศนะที่กลุ่มนักวิชาการและนักสื่อสารมวลชนนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวนั้น เป็นเพียงแนวทางของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้น จึงไม่อาจนำมาเป็นมาตรฐาน (Standard) ในการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ได้ เพราะกลุ่มคนกลุ่มอื่นในสังคมย่อมมีทัศนะในการประเมินคุณภาพข่าวที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการที่จะประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ให้สะท้อนภาพความเป็นจริงและเป็นที่ยอมรับจากคนส่วนใหญ่ในสังคม จำเป็นต้องอาศัยทัศนะจากหลายฝ่าย นอกเหนือจากฝ่ายวิชาการที่ได้กำหนดลักษณะของข่าวที่มีคุณภาพในเชิงอุดมคติไว้แล้ว ควรให้ความสำคัญกับทัศนะของกลุ่มคนผู้มีหน้าที่ผลิตผลผลิตในทางปฏิบัติที่เป็นจริง อันได้แก่ผู้สื่อข่าว และทัศนะของผู้ชมซึ่งเป็นผู้ใช้ผลผลิตข่าวนั้นโดยตรง

จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า นอกจากทัศนะหรือแนวทางจากทฤษฎีของนักวิชาการสื่อสารมวลชนทั้งจากในและนอกประเทศที่นำมาใช้เป็นแนวทางประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์แล้ว ในบริบทสังคมไทย ทัศนะที่ใช้ประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ที่สามารถสะท้อนภาพความเป็นจริงได้มากที่สุด ซึ่งจะได้จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับข่าวโดยตรง ทั้งฝ่ายผู้สื่อข่าวที่ผลิตข่าวและผู้รับสารที่ใช้ประโยชน์จากข่าวโดยตรงนั้นเป็นอย่างไร

ปัญหานำวิจัย

1. ทักษะในการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้สื่อข่าวเป็นอย่างไร
2. ทักษะในการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้รับสารเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อค้นหาทักษะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้สื่อข่าว
2. เพื่อค้นหาทักษะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้รับสาร

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะที่ใช้ประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้สื่อข่าวและผู้รับสารเท่านั้น และเป็นการศึกษาข่าวโทรทัศน์ที่ออกอากาศเฉพาะในรายการข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ไทย อันได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี โดยเป็นการศึกษาในช่วงเวลา ตั้งแต่กลางปี 2543 – กลางปี 2544 เท่านั้น

นิยามศัพท์

คุณภาพข่าว หมายถึง ข่าวที่มีเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ ซึ่งผู้สื่อข่าวหรือผู้รับสารประเมินว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์

ข่าว หมายถึง การนำเสนอรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นใหม่และเป็นที่น่าสนใจของประชาชน มีผลกระทบต่อประชาชนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ข่าวควรตอบคำถามได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไมและอย่างไร

ข่าวโทรทัศน์ หมายถึง รายงานข่าวในประเทศที่นำเสนอในช่วงรายการข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ไทย

ผู้สื่อข่าว หมายถึง ผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่ในระดับควบคุมการปฏิบัติงาน และผู้สื่อข่าวผู้ปฏิบัติหน้าที่ในภาคสนาม

ผู้รับสาร หมายถึง บุคคลที่เปิดรับข่าวโทรทัศน์เป็นประจำ และอยู่ในกรุงเทพฯหรือปริมณฑล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบทัศนคติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวในบริบทแบบสังคมไทย ทั้งในส่วนของผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ที่สะท้อนความเป็นจริงได้มากขึ้น
2. การศึกษาครั้งนี้ช่วยให้ทราบความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อคุณภาพข่าว ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของผู้รับสารให้สื่อได้ทราบ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพข่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสาร รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในด้านวิชาการ